

5. Ekonomické souvislosti sociální politiky, státní rozpočet

Sociální politika 1

Jan Matěj Bejček

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Inovace VOV
pedagogicko-sociální oblast

Struktura prezentace:

- Financování sociální politiky
- Veřejné rozpočty
- Státní rozpočet

Financování sociální politiky

„Sociální politika je především o rozvoji lidského potenciálu a o solidaritě mezi lidmi, a proto její úspěch mimo jiné závisí na zdrojích financování a na struktuře a štedrosti výdajů.“ (Tomeš, 2010: 355)

- **Předmětem financování** je organizace a realizace jednotlivých nástrojů sociální politiky.

Financování sociální politiky

Sociální politika je financována:

- Státem (veřejné rozpočty, státní rozpočet, zejména MPSV)
- Místní samosprávou (kraje, obce)
- Zaměstnavatelem (příspěvek na pojištění zaměstnanců)
- Sponzorem
- Občanem (účastník, samoplátce,...)

Hlavní metody financování:

- Rozpočtová (průběžná)
- Fondová
- Smíšená

Financování sociální politiky II.

Zdroje pro sociální politiku

Veřejné finance (rozpočty)

Veřejné finance slouží k zajištění existence a fungování veřejného sektoru. Stát je získává z těchto zdrojů:

- Daně (asi 50% příjmu státního rozpočtu)
- Pojistné na sociální zabezpečení (asi 30% příjmu SR)
- Kapitálové příjmy, transfery, prodeje, ...
- Dotace EU

Veřejné rozpočty:

- Státní rozpočet (rozpočet vlády)
- Municipální rozpočty (rozpočty krajů a obcí)
- Rozpočty veřejných (státních) podniků (např. železnice, pošty, Česká televize)
- Rozpočty zdravotních pojišťoven
- Státem vytvořené účelové peněžní fondy
- Vazba na rozpočet EU

Financování sociálního systému

Sociální činnosti mají náklady dvojího druhu:

- **na činnost** – tzn. na redistribuci dávek a pokrytí sociálních služeb, které směřují k uživateli;
- **na správu potřebnou k činnosti**, která zahrnuje náklady na:
  - *investice potřebné pro provoz činnosti* (technicko – materiální zabezpečení, výstavba apod.),
  - *vlastní operativní správu* (mzdové náklady, neinvestiční náklady apod.)

(Tomeš, 2009)

Subjekty financování a jejich role

- Stát
- Samospráva (kraje, obce)
- Zaměstnavatel
- Občan/účastník (OSVČ, samoplátce)
- Sponzor

Stát

- Financování prostřednictvím daní (přímých nebo nepřímých) nebo z jiných příjmů a majetku.
- **Přímé daně** – daň z příjmů fyzických a právnických osob, daň z nemovitých věcí, daň z nabytí nemovitých věcí, silniční daň.
- **Nepřímé daně** – univerzální (daň z přidané hodnoty), selektivní (spotřební daň).

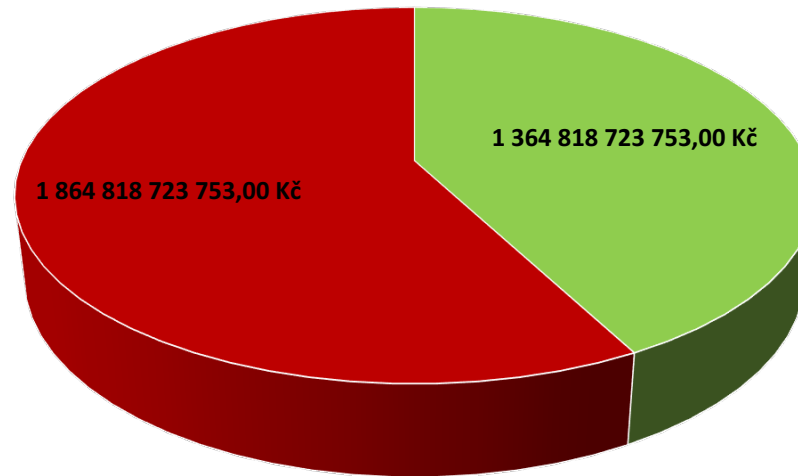

Výdaje státního rozpočtu

- **Mandatorní (povinné) výdaje** - ty musí stát hradit, protože mu to přikazují jiné zákony (dávky z důchodového a nemocenského pojištění, důchody, nepojistné sociální dávky, platby státu za zdravotní pojištění tzv. „státních“ pojištěnců, podpora v nezaměstnanosti apod.).
- **Kvazimandatorní výdaje** - stát musí rovněž hradit, jsou nezbytné pro chod státu a jedná se o platy státních zaměstnanců, pracovníků organizačních složek státu (ministerstva, soudy atd.), pracovníků příspěvkových organizací nebo výdaje na obranu. To je zdroj nejsnazších výdajových škrťů v případě nepříznivého vývoje státního rozpočtu.

Státní rozpočet pro rok 2020

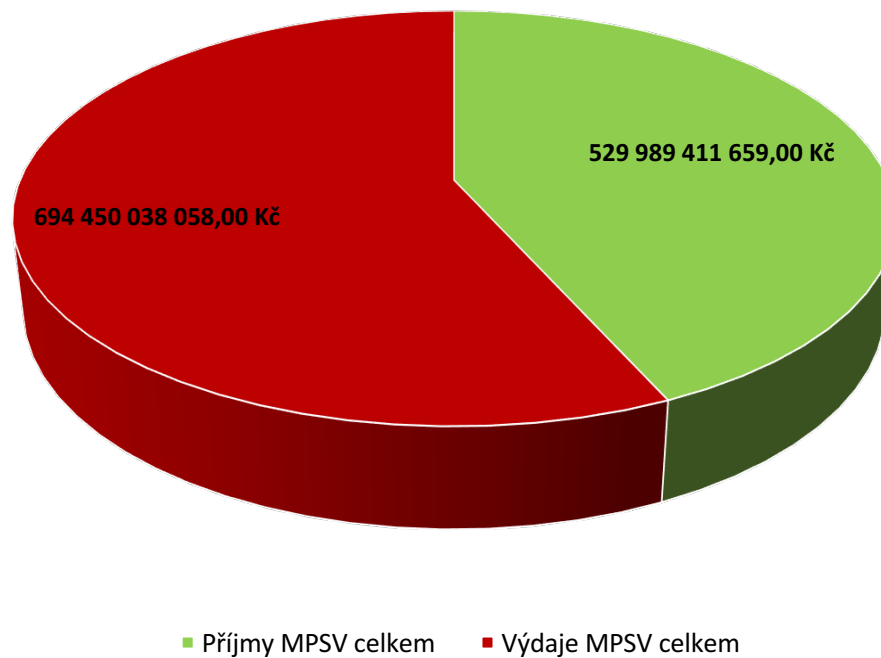

■ Příjmy státního rozpočtu celkem ■ Výdaje státního rozpočtu celkem

Zákon č. 355/2019 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2019

Rozpočet MPSV pro rok 2020

Samospráva

- Zdroje získává:
  - ze státního rozpočtu,
  - z poplatků (vlastní příjmy od obyvatelstva = obecní poplatky),
  - z darů.

Zaměstnavatel

- Přispívá na pojištění svých zaměstnanců.
- Podílí se na financování dalších nákladů (ať již na náklady na sociální ochranu nařízenou státem, např. BOZP, nebo poskytování sociálních výhod).

Občan/účastník

- Zaměstnanec / osoba samostatně výdělečně činná / samoplátce má spoluúčast na pojištění.
- Jedná se o tzv. povinnou solidaritu s jinými občany.

Sponzor

- Dobrovolná participace na sociálních aktivitách.
- Může se jednat o sponzorské dary, přispívání ve veřejných sbírkách, materiální pomoc.

„Zkušeností je ověřeno, že občané rádi přispívají na konkrétní účely, na viditelné cíle v obci či blízkém regionu, méně pak na obecně formulované záměry (projekty) nebo na vytvoření spíše anonymně spravovaných a využívaných fondů.“ (Tomeš, 2010: 358)

Literatura:

- KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-921-2.
- TOMEŠ, Igor. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-680-3.
- TOMEŠ, Igor. *Sociální správa: úvod do teorie a praxe*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-483-0.

